

IT-gymnasiet Sverige AB
Hakan.Stenstrom@academedia.se

2017-12-14

Dnr 400-2016:6992

Rektor Mathias Laveno
Mathias.Laveno@it-gymnasiet.se

Beslut

efter kvalitetsgranskning av garanterad
undervisningstid i gymnasieskolan vid
IT-gymnasiet Uppsala belägen i Uppsala
kommun, med IT-gymnasiet Sverige AB
som huvudman

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av garanterad undervisningstid i gymnasieskolan. Syftet är att granska skolhuvudmäns och skolors arbete med att se till att elevers faktiskt genomförda undervisningstid når upp till minst den garanterade undervisningstiden¹. Granskningen är avgränsad till fyra nationella gymnasieprogram; två högskoleförberedande program (naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet) och två yrkesprogram (el- och energiprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet). Varje skola behöver inte ha alla fyra gymnasieprogram, men minst ett av de högskoleförberedande programmen och ett av yrkesprogrammen.

Granskningens syfte besvaras genom nedanstående frågeställningar:

1. Hur arbetar huvudman och rektor för att skapa tydlighet och samsyn kring begreppet undervisningstid?
2. Utifrån vilka överväganden och med vilka marginaler planeras och schemaläggs elevernas undervisningstid så att de får minst den garanterade undervisningstiden?
3. I vilken utsträckning sker en regelbunden uppföljning av elevernas genomförda undervisningstid under terminen?
4. Kompenseras eleverna för undervisning som inte genomförs?

Granskningen genomförs i 25 gymnasieskolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. IT-gymnasiet Uppsala, i Uppsala kommun med IT-gymnasiet Sverige AB som huvudman ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte IT-gymnasiet Uppsala den 19-20 september 2017. Besöket genomfördes av Eva Fröberg och Ingela Djurberg. Intervjuer med elever, schemaläggare, lärare, rektor och representanter för huvudmannen har genomförts.

IT-gymnasiet Uppsala är en fristående gymnasieskola i Uppsala kommun. På skolan finns tre av de gymnasieprogram som är aktuella för granskningen; naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och el- och energiprogrammet. Läsåret 2017/2018 går totalt 34 elever på naturvetenskapsprogrammet, 30 elever på samhällsvetenskapsprogrammet och 75 elever på el- och energiprogrammet².

¹ Enligt 16 kap. 16 § skollagen har elever på yrkesprogram rätt till minst 2 430 undervisningstimmar om 60 minuter och elever på högskoleförberedande program har rätt till minst 2 180 undervisningstimmar om 60 minuter (garanterad undervisningstid).

² Enligt uppgift från rektorns verksamhetsredogörelse.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av det granskade området. Därefter redovisas de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat och bedömt som mest prioriterade inom ramen för granskningen följt av en motivering. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorns arbete med att se till att elevers faktiskt genomförda undervisningstid når upp till minst den garanterade undervisningstiden till stora delar fungerar väl, men behöver utvecklas i flera avseenden.

Skolinspektionens bedömer att huvudmannen och rektorn inte har klargjort vad som ingår i undervisningstiden. Huvudmannen, rektorn och lärarna har delvis olika uppfattning om vad som ingår i undervisningstiden. Därmed finns ingen samsyn mellan dem om vad som är undervisningstid på skolan.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens beslut om elevernas undervisningstid inte säkerställer att eleverna får den minsta garanterade undervisningstiden. Exempelvis är skolans mentorstid (Daltontid) inte att betrakta som undervisningstid då innehållet inte alltid överensstämmer med skollagens definition. Nationella prov är inte heller att betrakta som undervisningstid enligt Skolinspektionens ställningstagande. Dock fattas beslut om antalet undervisningstimmar per kurs och för gymnasiearbetet utifrån elevers förutsättningar och behov, och antalet undervisningstimmar per kurs skiljer sig mellan programmen.

Av granskningen framgår att rektorn på regelbunden basis följer upp elevers genomförda undervisningstid på gruppnivå, men inte på individnivå. Den genomförda undervisningstiden registreras i form av elevernas närvaro. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte följer upp eller redovisar den genomförda undervisningstiden på individnivå, vilket medför att huvudmannen och rektorn saknar kunskap om varje elev verkligen erbjudits den garanterade undervisningstiden.

Skolinspektionen bedömer att det på IT-gymnasiet Uppsala finns viss beredskap för att kompensera eleverna för undervisning som ställts in. Detta kan exempelvis ske under den så kallade Daltontiden och under kompletteringsdagar samt att lektioner kan adderas på schemat. Skolinspektionen bedömer dock att eleverna inte kompenseras utifrån den mängd tid som de förlorat.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden.

Tydlighet och samsyn kring begreppet undervisningstid

- Huvudmannen och rektor behöver klargöra vad som ska ingå i elevernas garanterade undervisningstid samt skapa en samsyn inom och mellan alla led (huvudman–rektor–lärare) för vad som räknas som undervisningstid.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte har klargjort vad som ingår i elevernas garanterade undervisningstid. Huvudmannen, rektorn och lärarna har delvis olika uppfattning om vad som ska räknas som undervisningstid. Granskningen visar till exempel att rektorn och lärare har olika uppfattning om lektionspass då elever saknar en tillgänglig lärare i realtid för frågor och handledning kan betraktas som lärarledd undervisning³. Enligt skollagen är undervisning sådana målstyrda processer som under ledning av lärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden.⁴

Av förarbetena till skollagen framgår att formuleringen "under ledning av lärare" inte nödvändigtvis innebär att en lärare måste vara närvarande i undervisningslokalen eller motsvarande all lektionstid. Tanken är dock att för att en aktivitet ska klassas som undervisning måste en lärare ha det övergripande ansvaret för det som ska göras.⁵ I förarbetena till bestämmelsen om ett minsta antal garanterade undervisningstimmar framgår att timplanerna ska uttrycka den tid som eleverna ska garanteras lärar-/handledd undervisning.

³ Det är viktigt att poängtera att gymnasieskolan i huvudsak är skolförlagd (15 kap. 11 § skollagen och 16 kap. 11 § skollagen). Undervisningsbegreppet ska inte heller förväxlas med fjärrundervisning eller distansundervisning. Fjärrundervisning är endast tillåten när vissa förutsättningar är uppfyllda och regleras bl.a. i 4a kap. 1-3 §§ gymnasieförordningen. Distansundervisning är inte reglerad i skollagen.

⁴ 1 kap. 3 § skollagen.

⁵ Av förarbetena framgår vidare att i gymnasieskolan har begreppet till viss del en vid betydelse. Vid till exempel arbetsplatsförlagt lärande kan lärarrollen vara mer inriktad mot handledning och mentorskap än i de skolförlagda delarna. (Prop. 2009/10:165 *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet* s. 218 ff. och s.633.)

Utöver den garanterade undervisningstiden ska det avsättas tid för nationella prov⁶, studiebesök, praktik m.m.⁷

Vidare bedömer Skolinspektionen att huvudmannen och rektorn inte har tydliggjort att nationella prov inte genomförs inom den garanterade undervisningstiden. I samband med olika schemabrytande aktiviteter är det viktigt att huvudmannen och rektorn klargör vad som ska anses ingå i undervisningstiden och i så fall hur aktiviteten kopplas till innehållet i en specifik kurs.

Beslut om minst garanterad undervisningstid

- Huvudmannen och rektorn behöver säkerställa att beslut om antalet undervisningstimmar per kurs och för gymnasiearbetet (timplanerna) innebär att eleverna får minst den garanterade undervisningstiden.

Skolinspektionen bedömer att IT-gymnasiet Sverige AB inte säkerställt att beslutet om antalet undervisningstimmar per kurs och för gymnasiearbetet (timplanerna) innebär att eleverna får minst den garanterade undervisningstiden.

Dokument som IT-gymnasiet Sverige AB skickat in till Skolinspektionen visar att de granskade programmen har timplaner som inte når upp till den garanterade undervisningstiden. I den av rektorn beslutade undervisningstiden ryms även exempelvis "Daltontid", nationella prov, teaterbesök, samt föreläsningar om sex och samlevnad och alkohol-narkotika-tobak. Därtill kan det utebli undervisning vid vårterminens slut när elever får ledigt från lektioner om lärare anser att de är klara med kursen. Enligt Skolinspektionens ställningstagande ingår inte genomförandet av nationella prov i undervisningstiden och nationella prov ska därför planeras utanför elevernas garanterade undervisningstid.⁸

Skolinspektionen bedömer att den så kallade Daltontiden, inte kan betraktas som undervisningstid och därmed inte ingå i timplanerna. I granskningen framkommer att hälften av Daltontiden används som mentortid med information och klassråd och hälften av tiden kan elever arbeta med fördjupning eller

⁶ Skolinspektionens ställningstagande är att nationella prov ligger utanför den garanterade undervisningstiden men att andra prov som läraren använder i undervisningen, det vill säga prov med mer formativt syfte, anses ligga inom undervisningstiden.

⁷ Prop. 1990/91:85 *Växa med kunskaper - om gymnasieskolan och vuxenutbildningen* s.95 f.

⁸ Skolinspektionens ställningstagande är att nationella prov ligger utanför den garanterade undervisningstiden men att andra prov som läraren använder i undervisningen, det vill säga prov med mer formativt syfte, anses ligga inom undervisningstiden.

"komma ikapp". Granskningen visar att kvaliteten på Daltontiden skiftar, särskilt den tid då eleverna förväntas använda tiden för inläsning. Om Daltontiden räknas bort från den garanterade undervisningstiden på de besökta programmen medför det att den planerade tiden inte når upp till den minst garanterade undervisningstiden.

Uppföljning och redovisning av elevernas genomförda undervisningstid

- Huvudmannen och rektor behöver följa upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts. Detta för att kunna redovisa att varje elev får den undervisningstid som eleven har rätt till. I detta ingår att huvudmannen och rektor behöver säkerställa att all genomförd undervisningstid registreras.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och rektorn inte följer upp vilken undervisningstid som faktiskt har genomförts på individnivå. Granskningen visar att rektorn och biträdande rektorn följer upp inställda lektioner på grund av lärarfrånvaro och hur lektioner genomförts av vikarier. Denna uppföljning blir då framförallt på gruppnivå och inte på individnivå. Enligt skollagen ska varje huvudman på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Motsvarande planering, uppföljning och utveckling av utbildningen ska ske av rektor på skolenhetsnivå. Av förarbeten framgår att skolhuvudmännen har en skyldighet att följa upp och att kunna redovisa att varje elev får den undervisning som han/hon har rätt till. Uppföljningen bör göras kontinuerligt under terminen för att möjliggöra att åtgärder kan vidtas i tid i de fall elever riskerar att inte få den garanterade undervisningstiden.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen inte redovisar elevernas genomförda undervisningstid på individnivå. Granskningen visar att rektorn kan redovisa elevernas närvaro. Däremot redovisas inte undervisningstid som gått bort vid till exempel schemabrytande aktiviteter, nationella prov och att elever befriats från undervisning vid vårterminens slut. Därmed har vare sig huvudmannen eller rektorn försäkrat sig om att det som beslutats och planerats för eleverna verkligen blir den faktiskt genomförda undervisningstiden. Av gymnasieförordningen framgår att huvudmannen ska redovisa hur eleven har fått sin garanterade undervisningstid.⁹

⁹ 4 kap. 22 § gymnasieförordningen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **28 februari** inkomma med en planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om vilka åtgärder som planeras att vidtas samt när i tid det kommer att ske. Se bilaga 1.

Därefter ska huvudmannen dessutom senast den **31 augusti 2018** inkomma med en redovisning av vilka åtgärder som faktiskt vidtagits. Se bilaga 2. Observera att det är huvudmannen som ska svara och att detta behöver framgå av det svar som inkommer.

Redogörelsen skickas via e-post, till *skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se*, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2016:6992) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef/Beslutsfattare

Eva Fröberg
Utredare/Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/garanteradundervisningstid>

Bilaga 1**Mall för huvudmannens plan för åtgärder**

Huvudmannen ska senast fredagen den **28 februari** inkomma med en planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om vilka åtgärder som planeras att vidtas samt när i tid det kommer att ske.

Utvecklingsområde 1: Tydlighet och samsyn kring begreppet undervisningstid	
Åtgärder som planeras att genomföras:	När i tid åtgärderna planeras att vara genomförd:

Utvecklingsområde 2: Beslut om minst garanterad undervisningstid	
Åtgärder som planeras att genomföras:	När i tid åtgärderna planeras att vara genomförd:

Utvecklingsområde 3: Uppföljning och redovisning av elevernas genomförda undervisningstid	
Åtgärder som planeras att genomföras:	När i tid åtgärderna planeras att vara genomförd:

Bilaga 2**Mall för huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder**

Huvudmannen ska senast den **31 augusti 2018** inkomma med en redovisning av hur man arbetat för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna redovisning bör innehålla information om vilka åtgärder som vidtagits och vilken effekt de gett. Observera att det är huvudmannen som ska svara och att detta behöver framgå av det svar som inkommer.

Utvecklingsområde 1: Tydlighet och samsyn kring begreppet undervisningstid
Åtgärder som vidtagits samt dess effekter:
Utvecklingsområde 2: Beslut om minst garanterad undervisningstid
Åtgärder som vidtagits samt dess effekter:

Utvecklingsområde 3: Uppföljning och redovisning av elevernas genomförda undervisningstid
Åtgärder som vidtagits samt dess effekter: